

Utskottet för samhälle

Plats och tid:	Kommunsalen, 2024-02-20, 13:00 – 16:50 Ajournering 13:30 – 13:40
Beslutande:	Magnus Bjurman (S), ordförande Lars-Olov Simu (KD), vice ordförande Bo Conradson (C), ersätter Marcus Laggar (C) Anita Boman Daniels (C) Roger Eriksson (SD)
Övriga deltagare:	Lennart Eriksson (S), ej tjänstgörande ersättare Birgitta Bogren, verksamhetschef samhälle Gunhild Bergquist, barn- och ungdomsbibliotekarie § 12 Elin Djus, mark- och exploateringsingenjör §§ 13, 15 – 16 Lena Nygren, projektledare Orsa kulturhus och bibliotek § 17 Marit Snitt, sekreterare
Utsets att justera:	Anita Boman Daniels (C)
Justeringens plats och tid:	Protokollet är digitalt signerat.
Underskrifter:	Marit Snitt, sekreterare § 11–19 Magnus Bjurman, ordförande Anita Boman Daniels, justerare

---

ANSLAG/BEVIS

Justering har tillkännagivits genom anslag

Organ: Utskottet för samhäll
Sammanträdesdatum: 2024-02-20

Överklagningstid: 2024-02-26 – 2024-03-18

Anslaget sätts upp: 2024-02-26 Anslaget tas ner: 2024-03-19

Förvaringsplats för protokollet: Gemensamt stöd och medborgarservice

---

Underskrift

Utdragsbestyrkande

Innehållsförteckning

§ 11	Revisionsgranskning av föreningsbidrag	2023/672	3 - 4
§ 12	Biblioteksplan 2024	2024/64	5
§ 13	Utrivning av Stordammen	2023/543	6 - 8
§ 14	Ekonomi - Utfall 2023		9
§ 15	Information om granbarkborre		10
§ 16	Klagomål allmogeåker		11
§ 17	Konstnärlig gestaltning Orsa kommun		12
§ 18	Verksamhetsbesök Ridhuset		13
§ 19	Delegationsbeslut		14

§ 11

KS 2023/672

Revisionsgranskning av föreningsbidrag

Beslut

Utskottet för samhälle föreslår kommunstyrelsen att besvara kommunens revisorer enligt utskottets förslag.

Sammanfattning av ärendet

På uppdrag av Orsa kommuns revisorer har KPMG granskat kommunens hantering av föreningsbidrag. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023. Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen har ändamålsenliga rutiner och en tillfredsställande intern kontroll avseende handläggningen av föreningsbidrag. Den samlade bedömningen från KPMG utifrån granskningens syfte är att rutinerna för föreningsbidrag inte är ändamålsenligt utformade och att den interna kontrollen avseende handläggningen inte är tillräcklig. Utifrån resultatet rekommenderas kommunstyrelsen att:

- Revidera policyn för föreningsbidrag utifrån noterade otydligheter.
- Tydliggöra ansökningskriterier och tillse att dessa säkerställer en likvärdig bedömning.
- Ta fram rutiner för handläggning av föreningsbidrag och säkerställ att dessa inkluderar kontroller av föreningarnas verksamhet för att säkerställa att bidragen används till angivet ändamål enligt ansökan.
- Säkerställa att samtliga inkomna ansökningar innehåller de underlag och uppgifter som efterfrågas innan beslut om bidrag tas.
- Upprätta tydliga krav på återrapportering samt tillse att uppföljning av beviljade bidrag genomförs.

Utskottet för Samhälle besvarar granskningen av revisorerna enligt följande:

Den befintliga föreningsbidragspolicyn för Orsa kommun kommer att revideras under 2024 och kompletteras med rutiner för handläggning. Föreningsbidragen ansöks från och med 2022 digitalt genom Föreningsportalen. I Föreningsportalen kommer ansökningskriterier att förtydligas för att säkerställa att samtliga inkomna ansökningar innehåller de underlag och uppgifter som efterfrågas för en likvärdig bedömning. Krav på återrapportering kommer att ske via Föreningsportalen och uppföljning kommer även göras genom information i utskottet för samhälle och platsbesök.

Beslutsunderlag

Policy för föreningsbidrag 2021-02-15

Missiv: Granskning av föreningsbidrag 2023-12-01

Granskning av föreningsbidrag 2023-12-01

Förslag till beslut

Utskottet för samhälle föreslår kommunstyrelsen att besvara kommunens revisorer enligt utskottets förslag.

Skickas till

Kommunstyrelsen
Kommunens revisorer

§ 12

KS 2024/64

Biblioteksplan 2024

Beslut

Utskottet för samhälle föreslår kommunstyrelsen att anta Biblioteksplanen 2024 – 2026.

Sammanfattning av ärendet

Enligt Bibliotekslagen (SFS 2013:801) ska kommuner och regioner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Kungliga biblioteket ska följa upp hur biblioteksplanerna har utformats och hur de används. Denna biblioteksplan har tagits fram av Orsa bibliotek på uppdrag av Kommunstyrelsen och avser folk- och skolbiblioteksverksamheten i Orsa kommun.

I Orsa kommuns Program för kultur 2023–2026 står det att kommunens kulturverksamheter bland annat har som ambition att "Fortsätta möjliggöra ett starkt folkbibliotek som följer med i utvecklingen.

Fokusområden är bland annat varierande programverksamhet mot barn och vuxna, samarbete med studieförbund och andra yttre aktörer, föreläsningar och workshops för att stimulera till digital delaktighet.

Biblioteket ska

- vara tillgängligt, både i form av lokaler för alla målgrupper, och digitalt.
- öka samarbetet med de förvaltningar och organisationer som arbetar med barn.
- tillgängliggöra (och informera om) biblioteksverksamheten. Nå ut med information om biblioteket och bibliotekets service till nysvenskar.
- utveckla programverksamheten mot barn och vuxna.
- öka och förbättra samarbetet med olika studieförbund.
- nå ut genom digitala kanaler och våra sociala medier.
- öka medvetenheten om Dalabiblioteken och möjligheten att kostnadsfritt använda de medier och digitala tjänster som invånarna fått tillgång till genom samarbetet.
- utveckla samarbetet med Familjens hus i Orsa.

Beslutsunderlag

Bibliotekslagen 2013:801

Biblioteksplanen 2024 – 2026

Förslag till beslut

Utskottet för samhälle föreslår kommunstyrelsen att anta Biblioteksplanen 2024–2026.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Länsbiblioteket Region Dalarna

§ 13

KS 2023/543

Utrivning av Stordammen

Beslut

Utskottet för samhälle föreslår kommunstyrelsen att ge verksamhetsområde samhälle uppdraget att utreda åtgärdsalternativ nr 1 i förstudien med inriktning mot att genomföra en utrivning av Stordammen, samt att ta med kostnaden för utrivningen i budgetarbetet för 2025 – 2026. Utskottet för samhälle utgör styrgrupp för den fortsatta processen.

Sammanfattning av ärendet

Kommunen har som mål att resultatet ska uppgå till 1,5 % av skatteintäkterna. Nio utredningar ska genomföras som ska ge förslag på hur kommunen kan säkerställa en organisation och verksamhet som är effektiv och ändamålsenlig i framtiden för att kunna nå målet. Stordammen ingår i uppdraget som avser förvaltningsplanen för kommunens fastigheter (dnr KS 2023/530) men beslut om åtgärd hanteras i detta ärende.

Stordammen är en f.d. flottningsdamm som byggdes 1883, byggdes om 1948 och övertogs av Orsa kommun genom vattendom 1974. Stordammen används inte för elproduktion. En förstudie om utrivning av dammen levererades 2023. Förstudien redogör fyra åtgärdsalternativ för Stordammen med för- respektive nackdelar, uppskattad kostnad inom parentes:

1. Utrivning av Stordammen (2 mkr)
- 2a. Utrivning av Stordammen med bottenuppbyggnad och naturlig tröskel (2,2 mkr)
- 2b. Partiell utrivning av Stordammen till grundtröskelnivå (1,2 mkr)
3. Upprustning av Stordammen (investering 1 mkr, DoU 150 tkr/år)

Vinst av en utrivning utifrån Sveriges miljömål

Miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål samt ett antal etappmål. Ett av dessa miljö kvalitetsmål är Levande vatten och sjöar.

Riksdagens definition av miljömålet Levande sjöar och vattendrag:

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljö värden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Varje miljömål har preciseringar. Preciseringarna förtydligar målet och används i det löpande uppföljningsarbetet av målet. Miljömålet Levande sjöar och vattendrag har 11 preciseringar där ett av dessa gäller strukturer och vattenflöden: *Sjöar och vattendrag har strukturer och vattenflöden som ger möjlighet till livsmiljöer och spridningsvägar för vilda växt- och djurarter som en del i en grön infrastruktur.*

Kommunen är en viktig part för att nå miljömålen, många åtgärder och lösningar är ofta lokala eller regionala. Men trots att åtgärder sker för att förbättra vattenmiljön kommer vi inte nå målet och endast en av de elva preciseringarna nås till 2030.

Fria vandringsvägar

Många växt- och djurarter är beroende av att vattendrag får flöda fritt och att vattenståndet kan variera naturligt. Det mest kostnadseffektiva och det som ger mest naturvårdsnytta är att skapa fria vandringsvägar genom utrivning av dammar och andra hinder.

Ett alternativ till att riva ut dammar är att bygga fiskvägar eller anlägga omlöp. I bästa fall kan detta återskapa vandringsmöjligheterna för de arter som är i behov av att vandra upp- och nedströms i vattendraget eller nå sina lekområden. Men det skapar inga förutsättningar för naturliga flöden och förbättrar inte transporten av näring och mineraler. Närmast dammen blir indämningen sjöliknande och längre upp övergår strömsträckor till lugnflytande vattendrag, en omvandling som kan betyda ett radikalt skifte i vilka fiskarter som kan utnyttja miljön. När en damm ökar vattendragets bredd ökar också den yta som solen kan värma upp. Ytvattnet i dammspegeln blir därmed en solfångare som gör vattnet lika varmt som i en grund sjö på sommaren. Detta gynnar fisk som trivs i varmt vatten, såsom abborre och mörtfiskar, medan laxartad fisk och lake missgynnas. Effekten kan kvarstå på långa sträckor nedströms en damm.

Motivering till åtgärd

En total utrivning bedöms långsiktigt vara mer ekonomiskt hållbart än att låta dammen vara kvar. En utrivning ger också mest naturvårdsnytta och bidrar till Sveriges miljömål Levande sjöar och vattendrag.

Budget och genomförande

Innan utrivning kan genomföras behöver en miljöprövning genomföras som sedan prövas av mark- och miljödomstolen. Möjlighet finns att ansöka om LOVA-bidrag hos Länsstyrelsen för en total utrivning. Tidplan för genomförandet är att under 2024 ansöka om bidrag hos Länsstyrelsen och upphandla projektledare, projektstart 2025 och utrivning preliminärt 2026. Siljansleden passerar idag över dammen och en ny passage behöver ordnas vid utrivning.

Kostnader för utrivningen uppskattas till strax under 2 miljoner enligt förstudien. Därutöver tillkommer kostnad för extern projektledare som uppskattas till ca 300 000 kr. Moms tillkommer.

Budget 2025: 650 000 kr (projektledning + miljöprövning)

Budget 2026: 1 650 000 kr (projektledning + utrivning)

Beslutsunderlag

Förstudie, bilaga 1

Förslag till beslut

Utskottet för samhälle föreslår kommunstyrelsen att ge verksamhetsområde samhälle uppdraget att utreda och genomföra en utrivning av Stordammen, samt att ta med kostnaden för utrivningen i budgetarbetet för 2025 – 2026.

Yrkande

Magnus Bjurman (S) yrkar på att förtydliga beslutsformuleringen genom att specificera att det är åtgärdsalternativ nr 1 i förstudien som ska utredas med inriktning mot att genomföra en utrivning av Stordammen, och att utskottet för samhälle utgör styrgrupp för den fortsatta processen.

Beslutsgång

Ordföranden ställer proposition på sitt eget yrkande och finner att utskottet bifaller detta.

Skickas till

Kommunstyrelsen

§ 14

Ekonomi - Utfall 2023

Beslut

Utskottet tar del av informationen.

Sammanfattning av ärendet

Birgitta Bogren visar en sammanställning av resultatet för 2023 och budgeten för 2024. Hon redovisar utfallet samt förklarar de avvikelser som finns under 2023, bland annat högre kostnader för sandning och snöröjning.

§ 15

Information om granbarkborre

Beslut

Utskottet tar del av informationen.

Sammanfattning av ärendet

Elin Djus informerar om angreppen av granbarkborre som sker i Fryksås och utskottet diskuterar hur mycket information som behöver ges till de boende i området och eventuellt omgivande grannar inför de planerade åtgärderna.

Samma frågeställning gäller för Vångsgärde som också har ett område med angripna träd. Det har gjorts en avverkningsanmälan men råder avverkningsförbud tills att det kompletterats med en inventering av knärot.

§ 16

Klagomål allmogeåker

Beslut

Utskottet tar del av informationen.

Sammanfattning av ärendet

Det har inkommit ett klagomål om att en allmogeåker används som åker, vilket inneburit störningar i form av t.ex. buller och damm. Enligt detaljplan ska området användas som parkmark och inte som åker. Naturskyddsföreningen har sedan 2012 ett nyttjanderättsavtal med Orsa kommun där de haft rätt att använda området för att odla så kallade bevarandesorter.

Utskottet diskuterar om kommunen ska säga upp nyttjanderättsavtalet med Naturskyddsföreningen.

§ 17

Konstnärlig gestaltning Orsa kommun

Beslut

Utskottet tar del av informationen.

Sammanfattning av ärendet

Lena Nygren från biblioteket visar ett utkast på en beskrivning av hur kommunen ska arbeta med konstnärlig gestaltning gällande fast konst vid om- och nybyggnationer men också gällande inköp av lös konst, från planeringsstadiet fram till beslut och verkställande.

§ 18

Verksamhetsbesök Ridhuset

Sammanfattning av ärendet

Utskottet genomför ett verksamhetsbesök på ridhuset i Orsa.

§ 19

Delegationsbeslut

Beslut

Utskottet godkänner redovisningen av delegationsbeslut.

Beslutsunderlag

Rapport delegationsbeslut samhälle jan – feb 2024